

J A A R B O E K

VAN HE-t

CENTRAAL BUREAU VOOR GENEALOGIE

EN HET

ICONOGRAFISCH BUREAU

DEEL 27

DEN HAAG 1973

**NEDERLAND'S PATRICIAAT 1910-1971,
EEN GENEALOGISCHE ANALYSE VAN 57 JAARGANGEN**

DOOR

MR. O. SCHUTTE

Nederland's Patriciaat, het „Blauwe Boekje”, dat thans al gedurende ruim 60 jaar bijna jaarlijks is verschenen, zal ik bij geen enkele Nederlandse genealoog behoeven te introduceren. Het behoort tot de allerbelangrijkste naslagwerken, die in deze eeuw hier te lande zijn verschenen. Was Duitsland met zijn Genealogisches Handbuch bürgerlicher Familien reeds in 1889 voorgegaan, niet erg lang daarna is Nederland, waar ook in vergelijking met de buurlanden de niet-adellijke burgerij altijd zo'n belangrijke rol gespeeld heeft en is blijven spelen, gevolgd met een soortgelijke uitgave; het initiatief is ten volle levensvatbaar gebleken. Een reden, waarom niet reeds eerder tot een dergelijke uitgave is overgegaan, zal mede gelegen zijn geweest in het feit, dat tussen 1885 en 1890 Vorsterman van Oyens driedelige Stam- en Wapenboek het licht had gezien, dat eenzelfde groep families behandeld had, als in het begin ook Nederland's Patriciaat deed. Hoe moeilijk het is een eenmaal genomen initiatief in deze richting ook voort te zetten, blijkt uit het feit, dat nadien geen enkel ander Europees land een dergelijke uitgave met een zodanige continuïteit tot stand gebracht heeft.

De genealoog, die Nederland's Patriciaat gebruikt voor eigen onderzoek, zal echter niet altijd de moeite nemen na te gaan, op welke wijze de opeenvolgende redacties de artikelen hebben bewerkt en van welke principes zij zijn uitgegaan, kortom wat hij wel en niet van de publicatie betreffende een bepaalde familie mag verwachten. Het zal echter duidelijk zijn, dat in meer dan 60 jaar een ontwikkeling te constateren is in deze bewerking en in deze principes. Het een en ander hieromtrent mede te delen is het doel van dit artikel.

Om een inzicht te geven in het materiaal, gepubliceerd in Nederland's Patriciaat, mag ik de lezer eerst een aantal feitelijke gegevens mededelen. Tot en met de 57ste jaargang zijn gegevens betreffende 1615 geslachten gepubliceerd, die ik zou willen onderverdelen in:

a. 18 geslachten, waarvan op het moment van publicatie geen nog-levende leden vermeld worden (*Andraea*, *Balguerie*, *Van Beefthing*, *Beeldemaker*, *Blokhuyzen*, *Van Boelens*, *Caarten*, *Cordelois*, *Costerman*, *Drijfhout*, *Van Heel*, *Van Hersele*, *Van Hopbergen*, *Looxma*, *Van Schoonhoven*, *Sluyterman*, *Tengbergen*, *De Virieu*):

18

b. 5 geslachten, waarvan de état présent op het moment van

publicatie geheel tot de Nederlandse adel behoorde (<i>Caan</i> , <i>Groeninx</i> , <i>Van Herzeele</i> , <i>Van der Hoeven</i> en <i>Ruys</i>):	5
c. 1 geslacht, dat later „geroyeerd” werd (<i>Sark</i>):	1
d. 41 geslachten, waarvan slechts een wapentekening en -beschrijving is opgenomen en waarvan een genealogie werd aangekondigd, zonder dat deze metderdaad verschenen is (alle in jaargang 15) ¹⁾ :	41
e. 9 adellijke geslachten, waarvan alleen een wapentekening en -beschrijving is opgenomen, maar waarvan voor de genea- logie verwezen wordt naar <i>Nederland's Adelsboek</i> (alle in jaargang 15):	9
f. 1541 overige geslachten ²⁾ :	1541
	<hr/>
	Totaal 1615

Alleen op categorie f wil ik in het hier volgende mijn aandacht concentreren; deze toch vormt de eigenlijke inhoud van *Nederland's Patriciaat*, waarbij nog levende leden als een vereiste voor opname gesteld worden. Slechts in de inleiding van jaargang 19 (1930) wordt gesproken om „naast de genealogieën van thans nog bloeiende geslachten ook nu en dan geslachtslijsten op te nemen van uitgestorven geslachten, die een belangrijke rol in onze geschiedenis hebben gespeeld. Hierbij werd bijvoorbeeld gedacht aan geslachten als dat van Jan de *Witt* en andere regenten van betekenis”. In 1939 heeft men verklaard aan dit voornemen nog geen gevolg te hebben kunnen geven. Van de hierboven sub a genoemde geslachten zijn alleen *Andreae Drijfhout*, *Van Heel*, *Van Hopbergen*, *Looxma*, *Tengbergen* en *De Virieu* tussen 1933 en 1943 opgenomen, maar deze behoren geen van alle tot de categorie „regenten van betekenis”.

Ouderdom, godsdienst en plaats van herkomst zijn dan allereerst gegevens, waaromtrent iets naders gezegd kan worden.

Wat betreft de o u d e r d o m geeft het volgende staatje een inzicht. Ik beschouw hier als „ouderdom” de oudste vermelding van de familie in archiefbronnen, niet een fictieve geboortedatum van de oudste stamvader; deze „begindatum” kan dus zelfs na het overlijden van de stamvader liggen, indien deze als reeds overleden in een latere akte genoemd wordt. Het spreekt haast vanzelf, maar het lijkt mij toch

---

1) Met name vermeld in het laatste deel van dit artikel.

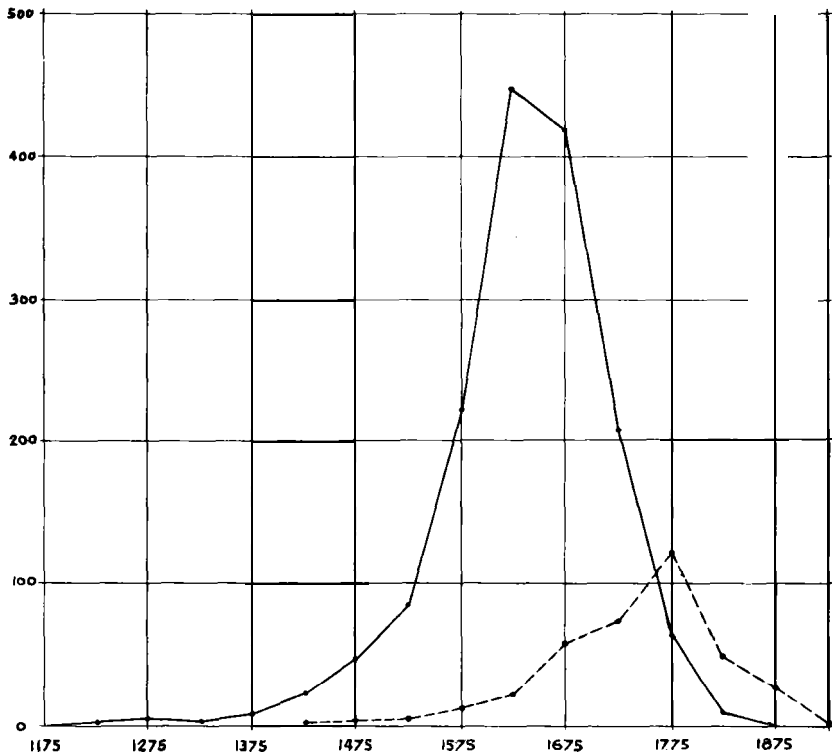
2) Hierbij zijn niet apart geteld de natuurlijke erkende (maar niet gewettigde) kinderen met hun nageslacht, die vanuit een oogpunt van burgerlijk recht en theoretische genealogie een nieuw geslacht beginnen, tenzij deze onder een apart hoofd in *Nederland's Patriciaat* vermeld staan. De redactie 'deed overigens beter deze nakomelingen in een noot of achteraan de genealogie te vermelden, zoals het *Genealogisches Handbuch des Adels* terecht doet. Een ander uitgangspunt, bij voorbeeld het zuiver 'biologische is natuurlijk wel denkbaar, maar een systeem, dat in de genealogie bruikbaar is, heeft zich hieruit (nog) niet ontwikkeld. Aangezien onze bronnen ook bij uitstek van juridische oorsprong zijn, leidt het het minst tot verwarring, indien de consequenties van dit uitgangspunt ook aanvaard worden.

goed er met enige nadruk op te wijzen, dat ik in dit artikel slechts gebruik gemaakt heb van wat in Nederland's Patriciaat is gepubliceerd; met verbeteringen en aanvullingen, elders gepubliceerd, houd ik derhalve geen rekening. Wat de ouderdom betreft komt ik dan tot het volgende resultaat, tevens neergelegd in de grafiek:

1200-1249	2	1450-1499	46	1700-1749	210
1250-1299	5	1500-1549	85	1750-1799	61
1300-1349	3	1550-1599	223	1800-1849	7
1350-1399	8	1600-1649	449		
1400-1449	22	1650-1699	420		

De oudste 10 families zijn: *Von Dörnberg, Schade van Westrum, Gleichman, Mackay, D'Aumerie, Maris, Pauw, Swellengrebel, Van Son* en *Mulier*. Het is natuurlijk de vraag in hoeverre van verscheidene van deze families de stamreeksen bij een hernieuwd genealogisch onderzoek betrouwbaar zullen blijken te zijn. Bovendien hangt het natuurlijk aak helemaal van de plaats van herkomst af of er bronnen aanwezig zijn, die tot het samenstellen van een stamreeks van respectabele ouderdom kunnen leiden.

aantallen

— ouderdom der geslachten

- - - - - ouderdom der wapens

Een indeling naar godsdienst te maken levert al meer moeilijkheden op. Tot en met jaargang 38 wordt in de kop een aanduiding gegeven, soms echter slechts als „protestant”, maar zeker in de tegenwoordige tijd zullen geslachten van enige omvang naast Nederlands-Hervormden vaak Rooms-Katholieken en onkerkelijken tellen. Als maatstaf heb ik daarom de godsdienst gekozen, die de meeste leden van het geslacht in de 18de eeuw hadden. De opeenvolgende jaargangen van Nederland's Patriciaat zijn echter niet zodanig geredigeerd, dat dit zonder doop- en trouwboeken te raadplegen altijd blijkt. Nammen in oudere jaargangen naast de geboortedatum vaak ook de doopdatum en doopkerk op, later heeft men zich meestal beperkt tot het vermelden van geboortedata, indien deze bekend waren of doopdata zonder vermelding van geloof of kerk. Op dit punt kom ik in het vervolg van mijn betoog nog terug..

Een overgang van Remonstrant naar Nederlands-Hervormd en omgekeerd of van Luthers naar Nederlands-Hervormd is daarom in veel gevallen moeilijk te bepalen. De hieronder staande getallen pretenderen dan ook niet meer dan een globale benadering. De 19de-eeuwse afscheidingen van de Nederduits-Gereformeerde (=Nederlands-Hervormde) kerk komen hierin vanwege mijn uitgangspunt niet tot uitdrukking.

			Bevolking in 1809
Nederlands-Hervormd	1285	83 %	55,5 % ³⁾
Rooms-Katholiek	136	9 %	38,1 %
Doopsgezind	75	5 %	1,4 %
Luthers	23	2 %	2,8 % ⁴⁾
Remonstrant	14	1 %	0,2 %
Joods	6		1,8 %
Oud-Katholiek	1		0,2 %
Anglicaans			

De percentages van de totale Nederlandse bevolking uit 1809 heb ik er ter vergelijking naast gezet ⁵⁾. Het Rooms-Katholieke volksdeel blijkt ver achter te blijven in zijn bijdrage tot Nederland's Patriciaat; binnen het grondgebied van de Republiek hebben vóór 1795 slechts weinig niet-adellijke Rooms-Katholieke families een sociaal hoge positie kunnen handhaven of opbouwen; bij de meeste is de sociale stijging pas na 1795 begonnen. De verhoudingsgewijze toeneming in de laatste jaargangen is hieruit te verklaren. De verhouding van Nederlands-Hervormden tot lidmaten van andere godsdiensten en kerkgenootschappen dan de Rooms-Katholieke kerk blijkt evenredig te zijn met de stand van 1809. Alleen de Doopsgezinden hebben van de laatste categorie een groter deel geleverd dan in 1809 het geval was, wat bij de opgenomen families te verklaren is uit hun capaciteiten op intellectueel, handels- en financieel gebied, vermeerderd met een huwelijks-politiek, die alleen huwelijken met geloofsgenoten toestond.

³⁾Nederlands-Hervormd en Waals-Hervormd.

⁴⁾ Evangelisch-Luthers en Hersteld-Evangelisch-Luthers.

⁵⁾ Ontleend aan: J. A. de Kok, Nederland op de breuklijn Rome-Reformatie, 1964.

Het volgende punt is de p l a a t s v a n h e r k o m s t . Nederland's Patriciaat geeft als plaats van herkomst in het opschrift der artikelen vaak een plaats, waarvan men uit bronnen elders (vaak een onder-trouwakte) heeft kunnen afleiden, dat de stamvader uit die plaats afkomstig is, soms nog met de bewering „een aldaar ingesteld archief-onderzoek heeft geen resultaat gehad” ! Ik acht dit onjuist en verwarrend. In de kop behoort te staan de woonplaats van de stamvader volgens de oudst bekende akte. Uit de context blijkt dan wel de vermoedelijke plaats van herkomst. Is deze oudste akte dan bijvoorbeeld een matrikel van een universiteit, waarin geen plaats van herkomst vermeld wordt, dan vermeldde men in de kop niets en geve men in de inleiding zijn vermoedens omtrent de plaats van herkomst, indien deze er zijn. Deze opmerking van redactionele aard doet natuurlijk niets af aan het feit, dat deze putatieve plaatsen van herkomst om een inzicht te krijgen in de ethnografische herkomst van de in Nederland's Patriciaat opgenomen geslachten wel degelijk van belang zijn.

Ga ik dus zonder meer ook van deze onbewezen plaatsen van herkomst uit, dan kom ik tot het volgende overzicht ⁶⁾:

BELGIE 196 (7%)

Antwerpen 18 (stad Antwerpen 15)
 Brabant 4 (Brussel 2)
 Henegouwen 10 (Bergen 4, Doornik
 3)
 Limburg 9
 Luik 12 (stad Luik 6)

Namen 1
 Oost-Vlaanderen 24 (Belle 2, Gent 9,
 Nieuwkerken 2)
 West-Vlaanderen 28 (Brugge 4, Ieper
 4, Kortrijk 3, Menen 3)

DENEMARKEN 6

DUITSLAND 7) 348 (22 %)

Baden 3
 Beieren 16 (Palts 7)
 Bremen 6
 Brunswijk 5 (Brunswijk 4)
 Hamburg 7
 Hessen 7
 Lippe 7 (Lemgo 2)
 Lübeck 2
 Mecklenburg 5 (Rostock 2)
 Oldenburg 7
 Pruisen 265
 Brandenburg 7 (Berlijn 2)
 Hannover 59 [Oost-Friesland 18
 (Emden 4, Leer 4), graafschap
 Bentheim 17 (Emlichheim 2, Gil-
 dehaus 2, Neuenhaus 2, Nord-
 horn 3, Schüttorf 2), Badbergen
 2, Lingen 2, Osnabrück 4]
 Hessen-Nassau 17
 Oost-Pruisen 1
 Pommeren 4 (Stralsund 2)

Posen 1
 Rijnland 99 (Aken 6, Duisburg 4,
 Eschweiler 2, Goch 2, Kempen 3,
 Keulen 5, Kleef 4, Lennep 2,
 Meurs 4, Trarbach 2, Velbert 2,
 Wesel 11, Wickrath 2)
 Saksen 10 (Halberstadt 2)
 Silezië 5 (Glogau 2)
 Sleeswijk-Holstein 2
 Westfalen 59 (Bocholt 4, Borken 2,
 Burgsteinfurt 5, Dortmund 2,
 Hamm 4, Minden 2, Unna 2,
 Tecklenburg 2, Vreden 4)
 West-Pruisen 1
 Saksen 2
 Saksen-Weimar 1
 Schaumburg-Lippe 1
 Schwarzburg 2
 Waldeck 3
 Wurtemberg 2

6) Alfabetsch gerangschikt naar staten in Europa, gevolgd door werelddelen; indien het totale aantal daar aanleiding toe geeft vervolgens gerangschikt naar kleinere eenheden (gemeenten, plaatsen).

7) Volgens de grenzen en indeling van 1914, met uitzondering van Elzas-Lotharingen.

FRANKRIJK 98 (8 %)

Aisne 2
Basses-Alpes 1
Ardèche 1
Ardennes 5 (Sedan 3)
Calvados 1
Charente-Maritime 2
Dordogne 5 (Bergerac 4)
Drôme 2
Eure-et-Loir 3
Gard 3 (Nîmes 2)
Gers 1
Gironde 5 (Blaye 2)
Indre 1
Landes 1
Loiret 2
Lot-et-Garonne 3
Lozère 1
Moselle 2

Nord 25 (Douai 2, Hondschoote 2,
Rijssel 5, Valenciennes 4)
Oise 1
Pas-de-Calais 3
Basses-Pyrénées 1
Bas-Rhin 2 (Straatsburg 2)
Rhône 1
Seine 2 (Parijs 2)
Seine-Maritime 3 (Rouaan 2)
Seine-et-Marne 3
Seine-et-Oise 1
Somme 1
Tarn 1
Tarn-et-Garonne 2
Vaucluse 2 (**Orange 2**)
Vendée 1
Vienne 2

GROOT-BRITANNIE 32 (2 %)

Engeland 10 (Londen 2)
Kanaal-Eilanden 2 (Guernsey 2)
Schotland 17

Shetland Eilanden 1
Wales 2

HONGARIJE 1

IERLAND 2

ITALIE 2

LUXEMBURG 1

NEDERLAND 961 (59% van het totaal)

Drenthe 15 (1% van Nederland) (Anlo 1, Beilen 1, Coevorden 1, Hoogeveen 2, Meppel 3, Norg 1, Peize 1, Rolde 2, Ruinen 1, Vries 1, Westerbork 1)

Friesland 87 (7 % van Nederland) (Ameland 1, **Barradeel 2**, Het Bildt 2, Bolsward 1, Dokkum 4, **Doniawerstal 3**, Franeker 2, Franekeradeel 2, Harlingen 15, Heerenveen 2, Hemelumer Oldeferd 3, Hennaarderadeel 1, Idaarderadeel 1, Kollumerland 2, Leeuwarden 8, Lemsterland 1, Menaldumedeel 1, **Oostdongeradeel 3**, **Rauwerderhem 1**, Sloten 1, Sneek 1, Tietjerksteradeel 1, **Westdongeradeel 1**, **Weststellingwerf 4**, Wonseradeel 1, Wymbritseradeel 1, IJlst 2)

Gelderland' 178 (20 % van Nederland) (**Aalten 5**, Ammerzoden 1, Angerlo 1, Apeldoorn 3, Arnhem 9, **Barneveld 1**, Batenburg 1, Beesd 5, Beuningen 1, **Beusichem 2**, Brummen 1, Buren 4, **Culemborg 4**, Deil 1, Doesburg 4, Doetinchem 10, Dreumel 1, Elburg 5, Elst 1, Epe 1, Est en **Opijnen 2**, Geldermalsen 2, **Gendringen 3**, Gendt 1, Groenlo 2, **Haaften 3**, **Harderwijk 5**, Hattem 1, Hedel 1, **Heerde 2**, Heerewaarden 3, Herwijnen 1, Huissen 3, **Kerkwijk 3**, **Lienden 3**, Lochem 3, Maasdriel 2, Maurik 2, Neede 1, **Nijkerk 4**, Nijmegen 13, Rheden 4, **Scherpenzeel 1**, Tiel 13, **Valburg 1**, Voorst 3, Vorden 1, Wageningen 1, Wemmel 2, Winterswijk 3, Wisoh 3, Zaltbommel 9, Zelhem 1, Zevenaar 2, **Zoelen 2**, Zutphen 9)

Groningen 46 (5% van Nederland) (Appingedam 2, Baflo 1, Beerta 1, **Bellingwedde 2**, **Bierum 1**, **Delfzijl 3**, Groningen 18, Grootegast 1, Grijskerk 1, **Hoogezand-Sappemeer 1**, Kloosterburen 1, Leek 1, Leens 1, Loppersum 1, **Meeden 1**, Oldenhove 1, Scheemda 3, Slochteren 1, Uithuizen 1, Uithuizermeeden 1, Vlagtwedde 2)

Limburg 35 (4% van Nederland) (**Elsloo 1**, Eysden 1, Geulle 1, Heerlen 3, Horst 1, Maastricht 11, Meerssen 1, Mook 1, Nuth 1, Roermond 1, **Roggel 1**, Sittard 2, Stevensweert 1, Valkenburg 1, Venlo 6, Voerendaal 1, Well 1)

Noord-Brabant 108 (12 % van Nederland) (Alphen 2, Beek en Donk 1, Bergen op Zoom 7, **Berlicum** 1, Breda 7, Drunen 1, **Dussen** 1, **Eethen** 3, Eindhoven 3, Empel 1, Etten-Leur 2, Geeertruidenberg 3, Geldrop 2, Gilze 1, Grave 2, **Haaren** 1, Heeze 1, Helmond 1, 's-Hertogenbosch 5, Heusden 3, Hilvarenbeek 1, Klundert 2, Liempde 1, Lith 1, Loon op Zand 2, Moergestel 2, Oisterwijk 1, Oosterhout 2, Ossendrecht 1, Oudenbosch 1, Oud- en Nieuwgastel 1, **Ravenstein** 3, Roosendaal 1, Rosmalen 1. **Rijswijk** 1, **Schaljk** 1, Sprang-Capelle 5, Steenbergen 1, Terheijden 1, Tilburg 5, Uden 1, **Udenhout** 1, Valkenswaard 3. Veen 1, -Veldhoven 1, Waalre 2, Waalwijk 2, Werkendam 2, Willemstad 2, Woudrichem 4, Wouw 1, Wijk 1, Zevenbergen 2)

Noord-Holland 76 (9 % van Nederland) (Aalsmeer 1, Akersloot 1, Alkmaar 4. Amsterdam 21. Bennebroek 1. Edam 3. Enkhuizen 5, 's-Graveland 1, Haarlem 7. Hilversum 1, **Hoogwoud** 1, Hoorn 5, Huizen 1, Medemblik 1, Middelie 1, Naarden 2, Purmerend 1, De Rijp 2, Schellinkhout 1, **Schoorl** 1, Uithoorn 1, Weesp 1, **Westzaan** 3, Wormerveer 1, Zaandam 6, Zandvoort 1, **Zijpe** 1)

Overijssel 64 (7 % van Nederland) (Almelo 3, **Ambt-Delden** 1, **Blokszijl** 1, Borne 2, Deventer 14, Enschede 1, Goor 3, Haaksbergen 1, Den Ham 1, Hasselt 3, Heino 1, Hengelo 1, Kampen 6, Noordoostpolder 1, Oldenzaal 4, Ootmarsum 2, Raalte 1, Steenwijkerwold 1, Tubbergen 1, Vollenhove 1, Vriezenveen 2, **Weerselo** 1, Wierden 1, Zwolle 11)

Utrecht 59 (7 % van Nederland) (Abcoude 1, Amerongen 1, Amersfoort 5. **Benschop** 1, Breukelen 1, **Bunnik** 1, Bunschoten 1, Kockengen 1, **Loosdrecht** 2. Maarssen 4, **Maartensdijk** 1, Rhenen 1, Utrecht 25, Veenendaal 2. Vleuten-De Meern 1, Vreeswijk 1, Woudenberg 2, Wijk bij Duurstede 4, IJsselstein 3, Zeist 1)

Zeeland 41 (5 % van Nederland) (Aardenburg 1. Arnemuiden 1, Axel 1, **Brouwershaven** 2, **Domburg** 1, Goes 3, Hoek 1, **Hontenisse** 1, Hulst 1, **Kortgene** 1, Middelburg 5. Middenschouwen 1, Reimerswaal 1, Sint-Maartensdijk 2, Sluis 4, Tholen 2, -Veere 1, Vlissingen 3, Westerschouwen 3, **IJzendijke** 1, Zierikzee 5)

Zuid-Holland 212 (23 % van Nederland) (Alphen aan den Rijn 1, Ameide 2, **Asperen** 5, Bergambacht 1, **Berkel** en Rodenrijs 1, Bleiswijk 3, Bodegraven 2, Brielle 5, Delft 23, Dirksland 1, Dordrecht 18, Everdingen 1, Giessenburg 1, Goedereede 3, Gorinchem 9, Gouda 5, 's-Gravendeel 1, 's-Gravenhage 15, 's-Gravenzande 1, Haastrecht 3, Hardinxveld-Giessendam 1, Hazerswoude 1, Hendrik-Ido-Ambacht 2, Heukelum 1, Hoogblokland 1, Katwijk 2, Koudekerk aan den Rijn 1, Krimpen aan de Lek 1, **Langerak** 2, Leerdam 1, Leiden 13, Leidschendam 1, Lekkerkerk 1, De Lier 1, **Maasland** 3, Maassluis 3, Middelharnis 2. Monster 4. Nieuwkoop 2, Nieuwland 1, Noordeloos 1, Noordwijk 1, Ouderkerk aan den IJssel 2. Papendrecht 1, **Poortugaal**, **Pijnacker** 1, Rhoon 1, Rotterdam 27, Schiedam 7, Schipluiden 1, Schoonhoven 4. Schoonrewoerd 1, Sliedrecht 2, Valkenburg 1, Vianen 2. Vlaardingen 3, Voorburg 1, **Westmaas** 1, Woerden 2, Zevenhoven 1, Zoetermeer 1, Zoeterwoude 1, **Zuidland** 1, Zwartewaal 1, Zwijndrecht 2)

NOORWEGEN 4 (Bergen 2)

OOSTENRIJK 1

PORTUGAL 1

RUSLAND 3 (Estland 2)

SPANJE 1

TSJECHO-SLOWAKIJE 1

TURKIJE 2 (Pera 1, Smyrna 1)

Zwitserland 23 (1 %)

Basel 3
Bern 2
Genève 1
Glarus 2
Graubünden 1

Sankt Gallen 4
Solothurn 1
Thurgau 1
Vaud 5
Zürich 2

BUITEN EUROPA:

Amerika 4 (Berbice 1, Curaçao 1, Pernambuco 1, Tortuga 1)
Azië 3 (Semarang 2, Souratte 1)

Een conclusie behoeft ik hieraan eigenlijk niet te verbinden; de cijfers spreken voor zich zelf. Alleen zal men wat betreft de families uit Turkije en van buiten Europa afkomstig mogen concluderen, dat het hier personen uit Europese ouders, althans Europese vaders betreft.

Op een 17-tal ⁸⁾ uitzonderingen na, wordt van alle in Nederland's Patriciaat opgenomen geslachten een familie wapen opgegeven. Dit is ongetwijfeld de zwakste zijde van de in de loop der jaren verrichte redactionele arbeid. Heeft de redactie in het algemeen wel pogingen gedaan gefantaseerde en onbewezen stamreeksen te weren, aan de heraldische kant is men vooral in de beginperiode weinig, om niet te zeggen te weinig, kritisch geweest. Slechts een schijnbare verbetering in deze was het introduceren van het ons allen welbekende adagium „oude zegels met dit wapen zijn ons niet bekend”, alsof zegels bovendien de enige bron zijn, waaruit familiewapens kunnen blijken. Van de 1541 geslachten wordt van slechts 376 een poging gedaan een eerste vermelding van het wapen te geven, als volgt verdeeld (zie mede de grafiek blz. 257):

1400-1449	2	1600-1649	21	1800-1849	50
1450-1499	4	1650-1699	58	1850-1899	26
1500-1549	5	1700-1749	74	1900-1949	1
1550-1599	14	1750-1799	121		

Gelukkig kan wel opgemerkt worden, dat de documentatie betreffende de wapens hoe langer hoe beter aan het worden is; het eindpunt in deze, een verantwoorde documentatie over de gehele lijn, is echter nog niet bereikt.

De lezer mag van mij verwachten, dat ik bij deze feitelijke gegevens ook wat meedeel omtrent de maatschappelijke positie vóór 1800 van de voorouders van de opgenomen personen; de 19de en 20ste eeuw komen hierna ter sprake. Ik moet hem in deze teleurstellen. Allereerst heeft men in vele gevallen tot 1800 een stamreeks opgenomen en is men daarna pas een volledige genealogie gaan geven. Bovendien blijkt duidelijk, dat gedurende vele jaren lang niet altijd een serieus genealogisch onderzoek aan deze stamreeksen ten grondslag heeft gelegen. Om enige conclusies te trekken uit of een sociale indeling te maken op grond van zulke stamreeksen, zou al zeer riskant zijn. Een bewezen stamreeks kan nuttig zijn voor iemand, die zijn adeldom wil bewijzen of geadmitteerd wenst te worden in een ridderschap of een ridderlijke orde dan wel opgenomen wil worden in een adellijke stift, als genealogische publicatie dient hij alleen diegenen, die in het vullen van hokjes in kwartierstaten het summum van hun

---

⁸⁾ Creutzerg, Doeff, Van Groningen, Hintzen, Kakebeeke, Knottnerus, Kuiper, Lebret, Lehman de Lehnfeld, Madry, Mansholt, De Munnick, Philips. Steurs, Van Spaendonk, Vliegthart, Van de Wall.

genealogische gepassioneerde uitleven, maar niet de genealogie als (hulp)wetenschap. Slechts zeer zelden toch zal een stamreeks het gemiddelde te zien geven van wat een familie in een bepaalde tijd betekende. Hoe vaak niet zal juist de sociale opgang mede te danken zijn geweest aan de positie van een (kinderloze) oom of aan diens erfenis ? Zelfs om op grond van dit gebrekkige materiaal voor de van oorsprong Nederlandse geslachten of voor die, die zich hier te lande bij voorbeeld vóór 1700 vestigden, een globale verdeling naar beroepen (bij voorbeeld: regenten van steden, bestuurders ten plattelande, officieren, predikanten, kooplieden, ambachtslieden, landbouwers enz.) te geven, het beeld, dat ik zou geven, zou verre van betrouwbaar zijn en ik laat het daarom na.

Alleen het feit of bepaalde families gedurende drie of meer generaties deel hebben gehad aan het bestuur van een grotere stemhebbende stad, wat mede een rol heeft gespeeld bij de bepaling, of de betreffende familie voor verheffing in de Nederlandse adel in aanmerking kwam, is een objectief criterium. Voorzover het geen families zijn, waarvan takken in de Nederlandse adel zijn verheven, volgen hier de namen:

Baert [Alkmaar]	Keiser [Groningen]	Reepmaker [Dordrecht]
Buyskes [Enkhuizen]	Van der Mandere	Van den Steen [Tiel]
Cau [Zierikzee]	[Vlissingen]	Steenlack [Rotterdam]
Cunaeus [Leiden]	Van Mansvelt [Utrecht]	Van Vladeracken [Alkmaar]
Van Eck [Tiel, Arnhem]	Merens [Hoorn]	Toe Water [Elburg]
Emmen [Groningen]	Nilant [Deventer, Zwolle]	Witsen [Amsterdam].
Jordens [Deventer]	Onderwater [Dordrecht]	

Een aantal geslachten is te beschouwen als Uradel of leden ervan zijn in het buitenland geadeld; voor zover deze geslachten niet gedeeltelijk ook tot de Nederlandse adel behoren, vermeld ik hun namen:

Ancher, ingelijfd in de Deense adel 1778, Van Bcrenbroeck, Rijksadel 1785, Blanckenhagen, Russisch baron (na 1724). *Brónovo* (Hongaarse ?) adel, Van *der Brugghen*, Rijksadel 1653, Pruisischs Freiherr 1827, *Buyskes*, Hollands baron 1810, De *Chaufepié*, Franse adel, Diepenbrock, Beiers Freiherr 1845, Van *Dompsele*, riddermatig in Gelderland, Von Dörnberg, Uradel, Rijks-Freiherr 1663, Dyserinck, Belgisch barones 1934, *D'Engelbronner*, Rijksadel 1630, bevestigd 1780, *Gleichman*, Rijks- en Poolse adel 1790, baron de l'Empire 1807, *Gregory*, Rijks-Freiherr 1789, *Hamilton* of *Silverton Hill*, baronet 1646 ⁹⁾, *Hoffmann van Hove*, Rijksadel 1630, Van den Honert, Zuidnederl. baron 1722, *Koenen*, Pruisische adel 1749 en 1802, *Maielle*, ridders 1360 en 1366, *Mirandolle*, Franse adel, *Von Motz*, Uradel ?, Rijks-Freiherr 1758, ingelijfd in de Poolse adel 1768, *Zur Mühlen*, Rijksadel 1792, *Müntz*, Pruisische adel 1786, Nyegaard, Rijksadel 1753, Rijks-Freiherr 1758, ingelijfd in de Poolse adel 1768, Van *Notten*, baronet 1791, *Nypels*, Belgische adel 1906, Van *Oyen*, Beiers baron 1813, Oostenrijks graaf 1819, De *Pauly*, Rijksadel 1745, Van Peski, Russische landadel, Van *Prehn*, Mecklenburgse adel, De *Ravallet*, Franse adel, erkend 1599,

⁹⁾ Strikt genomen behoren baronets niet tot de adel; eenvoudigheidshalve vermeld ik ze wel. Het is hier niet de plaats om een verantwoording te schrijven in hoeverre bij voorbeeld welgeborenen in Holland en eigenerfden in Friesland dezen tot een soort adel zouden hebben behoord; ik vermeld ze daarom niet.

1608 en 1666, *Schuyt* van Castricum, écuyer (?) 1808, Siemens, Pruisische 1888 en 1899, Britse (?) 1883 en Russische 1895 adel, Von Stockhausen, erkend als Rijksadel 1702, als Pruisische adel 1798 en als Schwarzburg-Sondershausense adel 1890, *De Stoppelaer*, Vlaamse adel, Swellengrebel, Schwarzburgse adel, *De Thouars*, Franse adel, Turing, baronet ca. 1638, *De Veye*, Franse adel, *Van der Vijver*, graaf van het 2de Franse keizerrijk (niet meer als zodanig vermeld in jrg. 16), *De Wael*, Rijksadel 1739, erkend als (Zuid)-Nederlandse adel 1822, *Winckel*, Saksische adel 1883.

Niet vermeld werd, dat leden van het geslacht *Frowein* in 1910 en 1913 in de Pruisische adel werden verheven, een lid van het geslacht Leembruggen in 1887 Italiaans baron werd, een lid van het geslacht *Monod de Froideville* in 1811 baron de l'Empire werd, welke titel in 1817 in Beieren bevestigd werd, leden van het geslacht *De Nerée* in 1869 in Pruisen geadeld zijn, een lid van het geslacht *De Neufville* in 1753 in de Rijksadel verheven werd en zijn kleinzoon Von *Malapert gen. Neufville* in 1792 tot Rijks- en Beiers Freiherr, Van den Steen in 1816 in de (Zuid)-Nederlandse adel erkend werd en een lid van het geslacht *Voûte* in 1812 baron de l'Empire werd.

Na het verschijnen van de betreffende genealogieën is Pastor in 1916 Pruisische adel geworden en een lid van het geslacht *Smidt van Gelder* in 1954 Belgisch ridder. *Cramer von Baumgarten*, *Van Deinse*, *Paravicini*, *Schneiders von Greyffenswerth*, *Schultz van Haegen*, *Thierens* en *Vetha(c)ke* zijn mogelijk ook als adellijk aan te merken.

Naar ik hoop heeft de lezer met het bovenstaande een indruk gekregen van de geschiedenis der geslachten, die zijn opgenomen in Nederland's Patriciaat. Ik ga daarom over tot het pièce de résistance, de 19de en 20ste eeuw.

Zoals ik bekend mag veronderstellen, is de term „patriciaat” van Romeinse oorsprong: de oorspronkelijke burgers van Rome, die het jus honorum et suffragii blijvend bezaten en zich daardoor tot een geboorte-adel ontwikkelden. In de Middeleeuwen komt de term het eerst in de Italiaanse stadsrepublieken, later ook in de Duitse en Zwitserse steden voor in verband met die klasse, die erfelijk gerechtigd was tot een aantal voorrechten, waaronder deelname aan de regering van zo'n stad. Na de Middeleeuwen spreekt men in de Republiek der Verenigde Nederlanden van patriciaat in verband met die personen, die deelnamen aan de gewestelijke besturen en het bestuur der generaliteit, dus zowel de adel via de ridderschappen als de bestuurders der stemhebbende steden en de gevolmachtigden der grietenijen in Friesland: een tendentie van erfelijkheid heeft deze functieuitoefening ingehouden, bij de adel zelfs een automatisme, indien aan bijkomende vereisten voldaan was. In grote trekken beschouwd zijn deze beide categorieën de adel van het Koninkrijk na 1814 gaan vormen en daarmee tevens de kern van het patriciaat in eigenlijke of, zo men wil, enge zin. Het adelsbeleid heeft zich hier te lande echter in tegenstelling tot landen als Groot-Brittannië, België, Duitsland en Oostenrijk (tot 1918) niet zo ontwikkeld, dat die geslachten, die na 1795 hun qualificatie als patriciaat verworven hebben, tevens hun verheffing in de adel deelachtig werden. Nederland's Patriciaat heeft vanaf het

begin deze enge beoordeling niet gevolgd. Jaargang I omschrijft de voorwaarde tot opname als: „Van meer dan honderd adellijke familiën „in Nederland toch, bestaan takken, welke niet tot den adel van het „Koninkrijk behoren, terwijl vele aanzienlijke geslachten met den adel „zijn vermaagschapt, óf wel door hun stand in de eerste kringen „verkeeren.

„Achterenvolgens worden opgenomen de aanzienlijke familiën in „Nederland, welke geen deel uitmaken van den Nederlandschen adel, „en personen, die door het bekleeden van hooge ambten, of door „bijzondere persoonlijke verdienste als hoofd eener familie kunnen „worden gerekend — een en ander met de in leven zijnde afstamme- „lingen en de bewijsbare voorouders, zoodat ook de niet-adellijke „takken van geslachten in Nederland's Adelsboek vermeld, er eene „plaats in zullen vinden.”

De afbakening der families, die voor opname in aanmerking kwamen, houdt nauw verband met de wijze van redigeren: men sta mij derhalve toe deze beide punten tezamen te behandelen.

Ik herken in de wijze van redigeren globaal gezien drie perioden: 1. de jaargangen 1 tot en met 11 (1910—1920), 2. 12 tot omstreeks 34 (1921/22-1948) en 3. omstreeks 35 tot en met 57 (1949-1971).

In de eerste periode werd met de stamreeks meestal een onvolledige état présent opgenomen: alleen degenen die ten tijde van de publicatie in leven waren. Een groot aantal (ruim 700) geslachten kon daarom een plaats vinden in deze 11 jaargangen. Was het begin enigszins aarzelend — men had hier te lande ook eigenlijk nauwelijks de beschikking over een volgroeiende systematiek, hoe het genealogische materiaal te presenteren -, reeds snel heeft de redactie deze systematiek zelf gecreëerd, getuige onder andere de volgende verantwoording in jaargang 4: „Het „genealogische gedeelte is zoo mogelijk met nog meer zorg bewerkt dan „in vorige jaren; zoo geven wij bijv. nagenoeg overal behalve den ge- „boortedatum ook den doopdatum (meestal met vermelding van kerk); „de overlijdensdata lieten wij volgen door die van begraven; de betrouw- „baarheid van het geheel wordt daardoor volkomen bewezen.” Aangezien juist deze doop- en begraafdata altijd op authentieke bronnen berusten en de geboorte- en overlijdensdata vaak op niet-authentieke, van de familie zelf afkomstige bronnen, is het zeer te betreuren, dat omstreeks 1938 dit systeem verlaten is; in geen inleiding wordt overigens van deze toch bepaald principiële ommezwaai gerept. De onderzoeker, die de betrouwbaarheid van deze gegevens wil nagaan, wordt door het wel vermelden zeer geholpen; ook wordt de verschaft informatie op een eenvoudige wijze vergroot, doordat met een oogopslag blijkt tot welke kerk de betrokken personen behoord hebben.

In de eerste periode heeft Nederland's Patriciaat zijn gestalte gekregen; heel veel werk is toen verzet, maar het état-présent-principe bleek vanuit genealogisch oogpunt te veel bezwaren te hebben. De door mij gesignaleerde tweede periode opent dan ook met: „Neder- „land's Patriciaat 1921/22 verschilt in bewerking op verschillende pun- „ten van zijne voorgangers. Werden in de jaargangen 1910-20 slechts „bij uitzondering volledige geslachtslijsten opgenomen en bestond de „hoofdschotel derhalve nagenoeg geheel uit artikelen die slechts de

„Stamreeks en den Tegenwoordigen Staat” van een geslacht brach-
„ten, thans geven wij welhaast alleen volledige genealogieën ¹⁰⁾).

Ondanks of misschien juist van wege het feit, dat bepaald een ruimere groep van families in deze tweede periode voor opname in aanmerking kwam, dan die zich binnen de afbakening van de term „patriciaat” in de eerste periode had ontwikkeld, is zeker uit genealogisch oogpunt deze tweede periode eigenlijk de vruchtbaarste gebleken, en dit, ondanks de moeilijkheden van materiële aard, die het uitkomen der boekjes soms vertraagd heeft.

In de periode van de geschiedenis, voordat doop-, trouw- en begraafboeken aanwezig zijn, zal men het bewijs van een filiatie uit allerlei soorten bronnen moeten leveren. Zoals gebleken is, kan dit in een beperkt aantal noten. Het is dus én onwetenschappelijk én onpraktisch deze bronnen niet te vermelden: de gebruiker van een genealogie moet dan zelf nagaan, of elders in de genealogische literatuur de verantwoording van het artikel in Nederland's Patriciaat is te vinden; in de inleiding zal hij een verwijzing ernaar zeer zelden vinden, maar daarover later. Dat men in de derde periode dit systeem weer heeft verlaten — het heeft in de tweede periode eigenlijk alleen maar in statu nascendi verkeerd en is nooit tot volle wasdom gekomen — is bepaald een stap terug geweest. Men zal mij misschien tegenwerpen, dat de plaatsruimte per boekje een dergelijke opzet niet toelaat; dit argument is echter niet vol te houden: slechts 393 van de 1541 stamreeksen beginnen vóór 1600, ongeveer de helft vóór 1650.

In 1937 vindt men al een neerslag van deze veranderde zienswijze: „Bij de bewerking hebben wij ons herhaaldelijk afgevraagd, wat voor „de gebruikers meer op prijs gesteld zou worden: een bundel genea-„logieën zoodanig bewerkt, dat deze in de eerste plaats den genea-„logen diensten bewijst bij de bewerking van kwartieren en genealo-„gieën, dan wel een bundel gegevens omtrent het levende geslacht. „In het eerste geval moet vooral de nadruk gelegd worden op de „oudere generaties en de opname ook van uitgestorven takken en „geslachten, hetgeen meebrengt, dat minder op het oogenblik van het „verschijnen nog levende personen behandeld kunnen worden. In het „tweede geval wordt een zoo groot mogelijk getal états présents „aangeboden, waardoor het boek meer biedt voor zeer velen, die bij-„zonderheden wenschen te vernemen omtrent het levende geslacht ten „aanzien van positie, familierelatie enz. ( )

„Wij wenschen zooveel mogelijk het publiek van dienst te zijn en „zullen in de toekomst vooral onze aandacht schenken aan den état „présent van nog bloeiende geslachten. Het opvoeren van stamreeksen „en bewerken van volledige genealogieën ligt meer op den weg van „een genealogisch tijdschrift”.

„Uit deze overwegingen volgt van zelf, dat het weinig zin heeft „allerlei takken van een geslacht op te nemen, die tot de kleine „burgerij zijn gaan behooren. Onze abonné's stellen daarin uit den

---

10) Herhaald in 1930 „De Commissie van redactie heeft ten aanzien van den inhoud van de eerstvolgende jaarboekjes besloten: 2e. meer dan tot dusver het geval was, in plaats van stamreeksen met „état présent”, volledige genealogieën op te nemen”.

„aard der zaak weinig belang, terwijl deze personen zich aan onze „uitgave gewoonlijk niets gelegen laten liggen.”

Twee opmerkingen wil ik hierbij maken, lemand, die zijn kwartierstaat samenstelt, zal in elke vorige generatie — behoudens kwartierverlies — twee maal zoveel voorouders aantreffen en daarmee de kans, dat hij komt op een in Nederland's Patriciaat behandelde familie, verdubbelen. Het omgekeerde is ook waar: naarmate een geslacht verder teruggaat, zullen van elke oudere generatie meer mensen in vrouwelijke lijn afstammen (in principe zelfs meer dan twee maal zo veel, aangezien de totale bevolking is toegenomen). De redactie bewijst deze mensen dus geen dienst, door zich vóór 1800 tot een stamreeks te beperken: juist de gegevens betreffende de dochters en de uitgestorven takken zijn hier van veel belang voor genealogen.

Wat het hierboven in het citaat van 1937 medegedeelde betreffende het weglaten van „takken die tot de kleine burgerij zijn gaan behoorren” betreft, het volgende: Ik weet, dat bepaalde takken van families ook voor een genealogisch geïnteresseerd publiek van heel weinig interesse zijn, indien hierin geen enkel sociaal reliëf voorkomt; zulke takken zijn voor een socioloog en de familie zelf slechts van belang en behoren daarom thuis in een familieboek. Ik heb echter de indruk, dat de redactie al te vaak niet de beschikking heeft gehad over de gegevens betreffende de weggelaten takken. Alleen een werkelijk volledige genealogie ¹¹⁾ mag toch slechts als uitgangspunt dienen bij het bepalen of de familie in haar geheel of een deel ervan in Nederland's Patriciaat kan worden opgenomen. Zijn de 17de en 18de eeuw „goed” of behoort een tak van de familie tot de Nederlandse adel, dan moet men geen takken weglaten.

De redactie zelf heeft na 1939 al twee concessies gedaan aan haar eigen opnamebeleid. In de tweede periode „heeft de vroegere Redactie „twee jaargangen (XV en XVI) gewijd aan Rotterdamsche geslachten, „daarbij het voornemen te kennen gevende, ook Limburgsche, Zeeuwsche, Delftsche e.a. bundels te laten verschijnen. Het is bij dit „voornemen gebleven . . .”

Ook in 1939 — de jubileumjaargang 25 — heeft de redactie de opnemingsseisen nog eens geformuleerd: „Allereerst de niet-adellijke „takken der adellijke geslachten, vervolgens de familiën, waarvan „personen die door het bekleeden van hooge ambten of door bijzondere „persoonlijke verdiensten” zich hebben onderscheiden (1910), het „hoofd zijn (.) Dat „wij daaraan de beteekenis hechten van „geslachten, wier leden in de hoogere betrekkingen van Staat en „Maatschappij hebben gediend, ook al kan men deze gedachten niet „rekenen tot de patricische familiën in engeren zin, d.i. tot die, welke „vóór 1795 in de regeering der groote steden zitting hebben gehad. „Wij zouden anders o.a. vele vooraanstaande geslachten, die een „anderen godsdienst hebben beleden dan den Ned. Hervormden uit- „sluiten (1938). Wij wenschen ons aan deze omschrijving te houden, „al is het uit den aard der zaak niet gemakkelijk een duidelijke grens

---

11) 1967: „Alvorens daadwerkelijk te kunnen worden opgenomen, dienen deze genealogieën echter volledig te zijn”.

„te trekken. ( ) De Redactie is gaandeweg ertoe overgegaan om „aan de bezwaren, veelal van genealogen, tegemoet te komen door óf „de volledige genealogie op te nemen, óf althans na b.v. ± 1800 alle „leden van het geslacht te vermelden.” In 1943 werd dit nog aangevuld „met het „locale patriciaat” (.), wier beteekenis dus niet tot uiting „komt in hoge ambten van staat of belangrijke maatschappelijke „betrekkingen, maar in de plaatselijke omgeving. In de meeste gevallen „verkregen wij de medewerking der familie om de genealogie, na 1800, „geheel uit te werken, ook wanneer enkele takken zich niet geheel op „het maatschappelijke niveau der overige familie hebben kunnen hand- „haven. Wij meenen met een genealogie die zoo volledig mogelijk „werd uitgewerkt, de litteratuur het meest te verrijken. Wanneer een „geslacht voor opname in ons Jaarboek in aanmerking komt, zouden „wij gaarne alle naamdragers willen vermelden.” In 1957 schreef de redactie nog „dat wij tegenwoordig de uitwerking tot volledige „genealogie reeds aanvangen omstreeks 1750.”

Ondanks al deze goede adagia heeft de derde periode er niet geheel aan beantwoord. Wel kan zonder meer gesteld worden, dat de uitgaven wat betreft de betrouwbaarheid der stamreeksen aan zeer hoge eisen voldoen, door de nog door de redactie ingestelde onderzoeken zelfs aan hogere eisen dan in de voorafgaande perioden. Nederland's Patriciaat, dat altijd gepretendeerd heeft een wetenschappelijk werk te zijn en niet slechts "who is who", schiet in het vermelden van de bij de samenstelling der genealogieën gebruikte gedrukte bronnen schromelijk tekort. Men volstaat meestal met in de inleiding van elk boekje de gebruiker een handvol gegevens op dit gebied toe te werpen. In deze had de redactie in de leer mogen gaan bij de Duitse zuster-uitgaven. Men kan zonder meer stellen, dat in de inleiding op elke genealogie de belangrijkste publicaties, die voor de genealogie en de familiegeschiedenis van belang zijn, vermeld dienen te worden. Ook gegevens betreffende een familie-archief, in druk uitgegeven inventarissen hierop en gegevens betreffende familieverenigingen behoren hier hun plaats te krijgen.

Mijn bezwaren tegen het supprimeren van doop- en begraafdata heb ik boven reeds uiteengezet. Wat betreft op te nemen beroepen en functies heeft de redactie nooit enige verantwoording gegeven. Juist in de derde periode is hier een veel te eng systeem gevolgd. „Predikant laatstelijk te Beneden-Knijpe” is niet representatief, indien betrokkene daarvoor 20 jaren een gevierd predikant te Amsterdam geweest is. Alleen alle standplaatsen met jaartallen geven een volledig beeld. Of iemand 1 of 40 jaar lid van een gemeenteraad is geweest, maakt nogal wat verschil: het komt niet tot uitdrukking. In de periode 1775-1825 heb ik in verband met de hierboven gemaakte maatschappelijke in-deling bij vele raadsleden niet kunnen constateren, in welke periode zij hun functie uitgeoefend hebben, wat wegens de snel op elkaar volgende staatsregelingen vrij wat verschil maakt. Lidmaatschappen van kerkeraden, besturen van verenigingen en wetenschappelijke instellingen zullen zeker in bepaalde gevallen meer reliëf aan de be-kleders ervan geven en deze zullen soms de aanleiding geweest zijn tot een verleende decoratie: deze hangt'thans meermalen in de lucht.

Buitenlandse onderscheidingen geven, behalve misschien voor enkele hooggeplaatste staatsdienaren, een beter beeld van de betrokken personen, zeker tegenwoordig, nu er hoe langer hoe meer leden der opgenomen geslachten en aangehuwden hun carrière in het buitenland maken. Men zal mij mogelijk tegenwerpen, dat de redactie niet van een ieder dit soort biografische gegevens tot haar beschikking heeft en dat opname ervan teveel plaats zou gaan kosten. Wat het eerste punt betreft is dit geen reden, om waar de gegevens wel bekend zijn, deze weg te laten en het geheel tot één laag niveau neer te drukken. Op het tweede punt kan ik slechts antwoorden, dat het naar mijn begroting nauwelijks enkele bladzijden op een boekje zal schelen. Overigens heb ik de indruk, dat juist de laatste jaargangen weer wat soepeler geredigeerd worden; of deze tendentie zich zal doorzetten, is nog niet te bepalen.

De jubileumuitgave van 1984 — jaargang 50 — geeft nogmaals een omschrijving van de opnamevereisten: „In de latere jaren zijn voor „opname in N.P. in het algemeen in aanmerking gebracht de geslachten, „die na 1800 regelmatig academici, magistraten, officieren of belang- „rijke figuren uit het bedrijfsleven hebben opgeleverd, welke grens ook „wel naar een later tijdstip is verschoven, wanneer de huidige positie „van de familie in bijzondere mate aan deze criteria beantwoordde. „Daarnaast is de regel gehandhaafd, dat ook niet-geadelde takken „van tot de Nederlandse adel behorende geslachten een plaats in „N.P. vinden.” Volgens deze criteria zijn er nog legio families, die voor opname in aanmerking komen; naar mijn mening heeft de redactie dan ook in feite bijna altijd strengere maatstaven aangelegd.

De redactie heeft zelf éénmaal een programma vastgesteld, namelijk in jaargang 3. Daarnaast zijn in jaargang 15 een aantal families genoemd, waarvan nog geen genealogie is verschenen (categorie d, in het begin van mijn artikel genoemd). Ik begrijp, dat de huidige redactie zich door deze lijst niet meer ten volle gebonden wil achten. Behalve een aantal sedert 1912 uitgestorven geslachten, zullen er zijn, die maatschappelijk dusdanig in aanzien gedaald zijn, dat zij niet meer voor opname in aanmerking komen, en andere, die niet aan opname hebben willen mee werken. Meer curiositeitshalve dan om andere redenen geef ik hier de namen uit jaargang 3 (zonder nadere vermelding) en jaargang 15 (als zodanig vermeld), voor zover de families niet sedert het verschijnen van deze jaargangen zijn opgenomen; een uitzondering maak ik op de niet-geadelde takken van tot de Nederlandse adel behorende geslachten, die hierna te sprake komen:

Simon van der Aa, Van Aaken, Van Aalst, Abbema, Abresch, Admiraal, Affourtit, Van Aken, Van Altena. Anemaet, Van Angelbeek. Ardesch, Arnoldts.

Van Baar van Slangenburgh), Van Baerle [Utrecht]. Barbou, Barmiento, Van Barneveld van Mathena, Van-Barneveld, Von Baumhauer, Bax, Van Beilanus, Van Bel, Berden, Van den Berg, Van Zinnicq Bergmann, Berkhout, In de Betou, De Bie 15, Bispinck, Steijns Bisschop, Blanckaert, Van de Blocquery, Bloys van Treslong, Boeie, Boers, Boesses, Bogaard, Van Bolhuis, Bolten, Van Bommel, Bönhoff, Booms, Bosschart. De Bosson, Bousquet, Brand, Van den Brandhof, Van Breda, La Bree, Brender à Brandis, Le Sage ten Broek, Broers, Brouwer, Brugmans, Brunet de Rochebrune, Brunings De Bruyn 15, Bucaille, Bucqoy. Van Bulderen, Van der Burch, De Vaynes van Brakell Buijs, Storm Buijsing.

Caland, Van Calcar, Campbell, Duvelaer van Campen. Canters, Canzius. Van Casteel 3 en 15, Le Cavalier, De Ceva, Chais van Buren, Chantepie de la Saussaye,

De Chauvigny de **Blot**, Van der **Chijs**, Van Citters (**Ceters**, **Seters**), Clignett, Le **Cocq d'Armandville**, Coenegracht, Van der Colff, Commelin, De Leeuw van **Coolwijk**, Van der Sande la Coste, Criellaert 15, **Crol** 15,
 Van **Daalen**, Van Dam [**Overflakkeel**], Daubanton 15. Van **Delden**, Van **Diggelen**,
 Doornik, Dorrepaal 15, Douglas, Gann Dun, **DekingDura**,
 Van Echten, Eerens. Van Effen, Eilbracht, Eland, Ellis, Elsevier 15. **Escher**, De
 l'**Espinasse**, **Exalto d'Almaras**, Eysseil.
 De **Favauge**, Fontein, De Friderici,
 Van Galen, Ganderheyden, Gerlach, Glasius, Van Goor, Van de Graaff, Greven,
 's Gravesande Guicherit,
 De **Haes**, **D'Hamecourt**, Haremaker, Van Heekeren, Heerkens, **Hemmingson**,
 Herklots, Van Herwerden. Van Heurn, Heyligers, Hoëfer, Hoefhamer, Hoekwater,
 Hoevenaar, Hoffer, Hoitsema, Hollert 15, Hondius. De Hoop **Scheffer**, Van der Hoop
 [Dordrecht], **Hordijk**, Hosang, Larcher Houth, Van der Houven, Mulock Houwer,
Hoyack 15, Hubert 3 en 15, Huguenin, Hulsius, Huysser,
 Jacobson 15, **Jongeneel**, De Jongh van **Arkel**,
 De Kat, Brest van Kempen, **Vlaming** Kiebert, Kikkert, Kler(c)k, Klinkhamer,
 Kluppel, Knight 15. **Krantz** 15, Van **Kruijne**,
 Laatsman, **Lamaison** van Heenvliet 3 en 15, De Lannoy, Van Lanschot 3 en **30**,
 Laverge 15, Lels 15, Von Leschen, Coninck Liefsting, Loke, Sluyterman van Loo,
 Van Loon [Leeuwarden], Van Loon [Oosterhout], Lotichius, Lotsy, Lucardie 3 en 15,
 Van Stipriaan Luiscius, **Lüps**, Luijken,
 Van **Maaren**, Le Mair 15, De Waal **Malefijt**, Mallinckrodt, Van Manen, Marcus,
 Van Mattemburgh, Van Maurik, Van der Meer, Vening Meinesz, Verwey **Mejan**,
 Merkus, **Mesdag**, Van der Meulen [Amsterdam], Van der Meulen [Meppel], Van
 Meurs, De **Mey** 15, Van der Mieden, De Mol, Mollerus, Monhemius, Ven **Mulken**,
 Musquetier, **Mijer**,
 Van Naerssen, Van Namen, van **Nauta**, Geisweit van der Netten, De **Neve**,
 Brouerius van Nidek, Nobel, Von **Noël**, Nolet, De **Vulder** van Noorden, Op ten
Noort,
 Van **Ommeren** 3 en 15, Oneïdes, **KamerlinghOnnes**, Van Oorschot, Ouwens,
 Van Overveldt,
 (Van) Pabst, Palm, **Philippi** 15, De **Plönnies**, Pluygers 15, Van der Poel, Kleyn
 van de Poll, **Potter**, Previnaire, De Buijn Prince, **Pijls**,
 De **Quartel**,
 Van Tengenagel de Raadt, Slingervoet **Ramondt**, De Ras, Hattinga Raven, **Reigers-**
 man, Reitz. Remy 15, **Rendorp**, De Reus, Reuvens, De **Riemer** 15, Van **Bleijswijk** Ris,
Roberti, De **Roever**, Van Romunde, De Roueroy van Nieuwaal, Van den Heuvel
 Rijnders, Rypperda, Zegers **Rijser**, **Rijshouwer** 15,
 Sandenbergh Matthiessen, Sandifort, **Schadee** 3 en 15, Van Schaeck, Van der
 Schalk, Van Ermel Soherer, Van Schermbeek, Van Schevichaven, Schimmel 15,
 Schleicher 3 en 15, Schrameier Verbrugge 15. Schutter, Van **Senden**, Serrurier,
 Van der Sleyden, Smith 15, **Snijders**, De **Sonnville**, **Stael** van Holstein, **Steensel**
 gezegd van der Aa, Storm van 's Gravesande, Story van Blokland, Van Stralen,
 Van der Swalme, Van **Sijsen**,
 Tadema, Talma, Tenckinck, Thirion, Tigler, Van Tomputte 3 en 15, Top, Van **Tricht**,
 Fontein Tuinhout, Turk, Van der Tuuk,
Uitterdijk, Van der Upwich, Uyttenboogaert,
Valckenier, Valette, Veen, Van de Velde, Verloop, **Verschooff**, Versteegh,
 Versteeven 15, **Vertholen** de Salve de Bruneton, Van Vessem. Visser 15, Vas Visser,
 Vlierboom 15, Voet, Vogel 15, De Voogd, Vorstius. Vos, Vosch van Avesaet, Vrolik,
 Van Wageningen, Van **Walbeek**, Wambersie 15, Wellenbergh, Van **Wely**, Werdmuller
 van **Elgg**, Van Wermeskerken, Weynsohenk, Wibaut, Wicherlink. Wierts, Wigeri
 van **Edema**, Wildeman, **Wilson**, Winkelman, Van Wintershoven, Witteveen, Wubben,
 Wijchgel, Van Wijk, Wijnen, Van Wijngaarden 15, Van de **Wijnperse**,
 Van **Izendoorn** 15.

Stonden de niet-geadelde takken van tot de Nederlandse adel behorende families als programmapunt in 1910 nog op de eerste plaats, in 1964 zijn zij naar de laatste plaats verhuisd. Dit is ook niet zo verwonderlijk, want volgens de stamreeksserie 1940-1953 van Nederland's Adelsboek zouden 152 geslachten niet adellijke takken heb-

ben ¹²⁾, waarvan er 98 in Nederland's Patriciaat een plaats hebben gevonden. Ook voor de overige geldt, dat er uitgestorven en uitsluitend in het buitenland gevestigde bij kunnen zijn. De namen van deze nog niet opgenomen geslachten (voorzoover in jaargang 3 vermeld, als zodanig aangegeven ¹³⁾ zijn:

Alemans 3, Alewijn 3, Engelbert van Bevervoorden 3, (Van) Binkhorst, Bosch, Bouwens 3, Van den Brandeler 3, Changuion, De Constant Rebecque, Dibbets 3, Van der Does 3, Van Heemskerck 3, Holmberg de Beckfelt, Van Ingen 3, Lauta van Aysma 3, Van Lawick (van Pabst) 3, Lewe, Van Lockhorst 3, Lohman, Lycklama. (Van) Nahuijs 3, Van Oldenbarnevelt genaamd Witte Tulligh 3, Van Panhuys 3, Van de Poll 3, Pompe van Meerdervoort, Van Raders, (Van) Rappard 3, Van Reede van Oudtshoorn, Repelaer, Reynst 3, De Ridder, Van Riemsdijk, Rochussen 3 en 15, (Ziegenhirt) van Rosenthal 3, Ruysenaers 3. De Salis-Grusch, Van Sasse van Ysselt 3, Van Schuylenburch, De Serrière. Alting Siberg 3, Sickinghe 3, Smissaert 3, De Sturler, Suasso, Van Suchtelen 3. Van Swinderen 3, Teixeira de Mattos, Van Teylingen, Tindal, Tulleken 3, Twent, Vrijthoff, Von Winning, Van der Wyck.

In 1939 schreef de redactie: „Daarom besloten wij een register „samen te stellen bevattende alle namen en illustraties, die in de „25 jaargangen voorkomen. Wij vertrouwen, dat wij den gebruiker onzer „boekjes daarmede een grooten dienst bewijzen en de prijs, dien wij „zoo laag mogelijk zullen stellen, voor hun geen beletsel zal vormen „om deze uitgave mogelijk te maken.” In 1940 schreef zij: „Tenslotte „hebben wij nog geen uitvoering kunnen geven aan ons voornemen, „om een algemeen register op de 25 vroeger verschenen jaargangen „samen te stellen; wij zijn echter voornemens den reeds aangevangen „arbeid voort te zetten.” Sindsdien is er van een dergelijke index niets meer vernomen. Zou de redactie Nederland's Patriciaat tot de belangrijkste genealogische bron in Nederland willen verheffen, dan zou zij aan het samenstellen van een dergelijke algemene index uitvoering moeten geven; behalve dat hierdoor de indices van de jaargangen 1-5 en 11 in druk zouden verschijnen, zou het de bruikbaarheid van Nederland's Patriciaat als genealogisch naslagwerk zeer bevorderen. De redactie dient dan natuurlijk wel te bedenken, dat alle indices der afzonderlijke delen ook gecontroleerd dienen te worden.

Hiermede ben ik aan het eind gekomen van een aantal beschouwingen betreffende de waarde van het monumentum, dat Nederland's Patriciaat sinds 1910 is geworden. Ik heb mij uit de aard der zaak beperkt tot het genealogische aspect ervan, tot een beschouwing omtrent de materiële problemen, die bij de uitgave van het boek rijzen, heb ik mij vanzelfsprekend niet in staat geacht. Met het uitspreken van de hoop, dat Nederland's Patriciaat nog lang onze genealogische litteratuur zal verrijken, wil ik eindigen.

---

12) Hierbij sluiten aan de natuurlijke erkende kinderen, die vooral in Nederlands-Indië geboren zullen zijn, en hun nakomelingen, die wel een „adellijke” naam dragen.

13) In bovenstaande lijst zullen mogelijk namen bedoeld zijn als niet-geadelde takken van adellijke families, die echter niet in de Stamreeksserie als zodanig vermeld staan; om geen hypothetische gegevens op te nemen heb ik ze daarom in bovenstaande lijst laten staan.